

บทที่ ๑ บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปรากฏการณ์การมีความสัมพันธ์กับชายชาวต่างชาติของสตรีไทยได้มีมาตั้งแต่เหตุการณ์ในสงครามเวียดนามในปีพ.ศ.๒๕๐๒-๒๕๑๓ เป็นช่วงที่ทหารอเมริกันได้เข้ามาประจำอยู่ในฐานทัพและกองบินต่างๆ ในประเทศไทยได้แก่ นครราชสีมา อุตรธานี อุบลราชธานี ทหารอเมริกันเหล่านี้ได้ว่าจ้างเหมาสตรีไทยมาอยู่กินเป็นประจําหรือเรียกว่า “เมียเช่าหรือภรรยาเช่า” บ้างเป็นโสเภณีบ้างซึ่งคนในสมัยนั้นจะเกิดความรู้สึกที่รับไม่ได้กับพฤติกรรมดังกล่าวและสังคมทั่วไปยังไม่ได้ให้การยอมรับ แต่ปัจจุบันสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะเรื่องดังกล่าวสตรีไทยที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหลายแห่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยนิยมสมรสกับชาวต่างชาติมากขึ้น เนื่องจากทำให้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นมีเงินทองอุดหนุนจนเกือบครอบครัวที่อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดว่าการสมรสอยู่กับชายชาวต่างชาติแล้วจะทำให้มีบ้านหลังใหญ่ๆ มีรถยนต์สวยๆ ขับรวมถึงการมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น^๑

ทำให้กลายเป็นค่านิยมของสตรีไทยที่จะสมรสกับชาวต่างชาติมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นจากการสำรวจของเดชาวณิชโรตม์^๒ ทำการศึกษาสตรีไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติในลักษณะของสามีภรรยาโดยจังหวัดที่สตรีไทยมีสามีเป็นชาวต่างชาติซึ่งเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยพบว่า ลำดับที่หนึ่งคือจังหวัดขอนแก่นมีจำนวน ๒,๔๓๕ คู่ คิดเป็น ๑๕.๙% รองลงมาคือจังหวัดอุดรธานีมีจำนวน ๒,๒๒๘ คู่คิดเป็น ๑๔.๖% อันดับที่สามคือจังหวัดหนองคายมีจำนวน ๑,๔๔๑ คู่คิดเป็น ๙.๔% อันดับที่สี่คือจังหวัดมหาสารคามมีจำนวน ๑,๒๐๕ คู่คิดเป็น ๗.๙% อันดับที่ห้าคือจังหวัดชัยภูมิมีจำนวน ๑,๑๑๒ คู่คิดเป็น ๗.๓% อันดับที่หกคือจังหวัดศรีสะเกษมีจำนวน ๑,๐๕๗ คู่คิดเป็น ๖.๙% อันดับที่เจ็ดคือจังหวัดสกลนครมีจำนวน ๙๙๒ คู่คิดเป็น ๖.๕% อันดับที่แปดคือจังหวัดสุรินทร์มีจำนวน ๘๘๕ คู่คิดเป็น ๖.๔% อันดับที่เก้าคือจังหวัดบุรีรัมย์มีจำนวน ๘๑๘ คู่คิดเป็น ๕.๔% และอันดับที่สิบอันดับสุดท้ายคือจังหวัดเลยมีจำนวน ๕๔๒ คู่คิดเป็น ๓.๕% นอกจากนี้ยังพบวิธีการติดต่อของสตรีไทยกับชาวต่างชาติจากจำนวน ๒๑๙ คนที่สมรสกับสามีชาวต่างชาติมีจำนวนร้อยละ ๕๔ พบกับสามีชาวต่างชาติในที่ทำงานโดยเฉพาะที่เป็นสถานบริการรองลงมาสตรีไทยพบกับสามีชาวต่างชาติผ่านการแนะนำของญาติพี่น้องและเพื่อนฝูง (๒๐%) พบกันโดยส่วนตัวในระหว่างการท่องเที่ยว (๒๐%)

^๑ ศิริรัตน์ แอดสกุล, การแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของผู้หญิงชนบทในเขตจังหวัดอุดรธานี, (กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๔๘), หน้า ๒๙๗.

^๒ เดชา วาณิชโรตม์และคณะ, ชีวิตใหม่ของหญิงไทยในต่างแดน, (กรุงเทพมหานคร:สำนักคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, ๒๕๔๓), หน้า ๗๘, อ้างใน สวิตดา บุญนารมย์, “หญิงไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติพื้นที่อำเภอปงจังหวัดพะเยา”, วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, ๒๕๕๖), หน้า ๑๘.

และใช้บริษัทจัดหาคูทางอินเทอร์เน็ต การสมรส คือ การที่ชายหญิงมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปแบบที่สังคมยอมรับได้^๓ โดยแต่ละสังคมจะมีกฎเกณฑ์ระเบียบแบบแผนสำหรับคู่สมรสเพื่อความถูกต้อง^๔ เช่นบางสังคมการสมรสจะสมบูรณ์แบบจะต้องเข้าพิธีกรรมทางศาสนา ส่วนมากจะกำหนดการจดทะเบียนสมรสเป็นสำคัญที่สุดในการปฏิบัติชายหญิงที่สมรสกันนั้น จะผ่านการเลือกบุคคลที่ตนพอใจหรือไม่ก็แล้วแต่สภาพการณ์ของสังคม^๕

โดยศึกษาทฤษฎีในการเลือกคู่ครองที่จะสมรสกันให้เหมาะสมนั้นสำหรับคู่ครองคู่สมรสด้วยมีหลากหลายทฤษฎี เช่น ทฤษฎีของ McKay นักสังคมวิทยาซึ่งได้เสนอแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องในการเลือกคู่ครองของคู่สมรสได้ ๒ ทฤษฎี^๖ ดังนี้ ๑. The Theory of Monogamy เป็นทฤษฎีที่จะเลือกคู่ครองของคู่สมรสที่จะสมรสกันที่มีความคล้ายคลึงกับตนเอง เช่นในด้านการศึกษา ฐานะ อายุ ทัศนคติ เชื้อชาติ ศาสนา สังคมและวัฒนธรรม ฯลฯ ๒. The Theory of Heterogamy เป็นทฤษฎีที่คู่สมรสจะเลือกคู่ครองที่มีความแตกต่างไปจากตน เช่น อาจจะต่างชั้นต่างวรรณะคนมีความรู้แตกต่างกับคนไม่มีความรู้หรือคนต่างชาติต่างศาสนาคนผิวดำแต่งงานกับคนผิวขาว^๗ หรืออาจกล่าวได้ว่าการเลือกคู่ในลักษณะนี้เป็นการเลือกคู่ในความแตกต่างที่มาเติมเต็มให้กับอีกฝ่าย เช่น ในเรื่องของฐานะทางด้านเศรษฐกิจ เป็นต้น

จากการศึกษาของ Cohen ได้ทำการอธิบายถึงความจำเป็นในการสมรสระหว่างสตรีไทยกับชาวตะวันตกไว้ว่าช่วงนั้นช่วงที่มีทหารอเมริกันในประเทศไทยมากที่สุดคือปีพ.ศ.๒๕๑๒ มีจำนวนสูงถึง ๑๔๐,๐๐๐ คน ทำให้เกิดอาชีพ “ภรรยาเช่า” เพื่อทำหน้าที่ภรรยาชั่วคราวให้แก่ทหารอเมริกันระหว่างที่อยู่ในประเทศไทยซึ่งต่อมาได้พัฒนาไปสู่การสมรสส่วนหนึ่งได้ไปใช้ชีวิตร่วมกับสามีในต่างแดนหลังจากทหารอเมริกันถอนทัพกลับไปและมีทหารอเมริกันบางส่วนกลับมาใช้ชีวิตกับภรรยาที่เมืองไทยหลังเกษียณแต่ยังมีสตรีไทยบางส่วนที่ยังคงยึดอาชีพภาคบริการอยู่ตามเมืองที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวของชาวต่างชาติ^๘

นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นว่าการให้บริการลูกค้าชาวต่างชาติ นอกจากจะมีรายได้มากกว่าบริการลูกค้าคนไทยแล้วยังมีอิสระมากกว่าและพบว่าผู้สตรีไทยที่ทำงานกับลูกค้าชาวต่างชาติอยู่ใน “กลุ่มนำ” ของสตรีไทยในธุรกิจขายบริการทางเพศด้วยไม่ว่าสตรีไทยเหล่านี้จะถูก “ตีตรา” เนื่องจากสังคมไทยประมาณว่าเป็นผู้บ่อนทำลายศีลธรรมอันดีของชาติการถูก “ตีตรา” เป็นข้อจำกัดต่อการละทิ้งภาคธุรกิจขายบริการทางเพศและการเข้าสู่งานอาชีพอื่น การสมรสจึงเป็นทางออกทางหนึ่งที่สตรี

^๓ อุมพร ตรังคมบัติ, *จิตวิทยาชีวิตคู่ และการบำบัดคู่สมรส*, (กรุงเทพมหานคร : ชันดำการพิมพ์, ๒๕๔๕), หน้า ๑๒-๑๘.

^๔ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓-๘.

^๕ นิยพรรณ วรรณศิริ, *มานุษยวิทยาสังคมและวัฒนธรรม*, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทนาเพรสจำกัด, ๒๕๕๐), หน้า ๑๘๑.

^๖ จีรวัฒน์ ภูเจริญ, “การใช้ชีวิตคู่กับผู้หญิงทางการเคลื่อนไหว”, *วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศิลปากร, ๒๕๕๔).

^๗ สุพัตรา สุภาพ, *สังคมและวัฒนธรรมไทย*, (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๔๐), หน้า ๖๗-๖๘.

^๘ Cohen, Erik, *Thai Tourism Hill Tribes, Islands and Open-Ended Prostitution*, (Bangkok : White Lotus, 2003), p. 60-61.

ไทยสามารถก้าวออกจากอาชีพที่ถูกสังคมประณาม อย่างไรก็ตามสังคมไทยให้คุณค่ากับพรหมจารีของสตรีไทย ดังนั้นโอกาสที่สตรีไทยเหล่านี้จะสมรสกับชายไทยจึงจำกัดมาก ขณะเดียวกันความล้มเหลวของการสมรสกับชายไทยประกอบกับภาระความรับผิดชอบต่อครอบครัวก็เป็นอีกเงื่อนไขหนึ่งที่ผลักดันสตรีไทยก้าวสู่ความสัมพันธ์ข้ามวัฒนธรรมโดยการสมรสกับชายชาวต่างชาติ^๙ ทั้งนี้อาจกล่าวได้ว่าสาเหตุและแรงจูงใจในการสมรสกับชาวต่างชาติไม่ได้มีเฉพาะปัจจัยทางเศรษฐกิจเท่านั้น ด้านปัญหาครอบครัว ความปรารถนาที่จะมีชีวิตและสภาพสังคมที่ดีกว่า ล้วนเป็นเงื่อนไขหรือปัจจัยผลักดันให้สตรีไทยตัดสินใจย้ายถิ่นข้ามชาติโดยผ่านการสมรส

เมื่อพิจารณาคำสอนของพระพุทธศาสนาจะเห็นได้ว่า คำสอนในพระพุทธศาสนานั้นไม่ได้หมายความว่าต้องให้ทุกคนเข้ามาบวชแล้วปฏิบัติ เพื่อแสวงหาความหลุดพ้นเพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากผู้ใดยังไม่มีความพร้อมในการเข้ามาบวชปฏิบัติ คือ ปรารถนาจะอยู่การครองเรือนสมัครใช้ชีวิตแบบฆราวาสวิสัย ก็มีธรรมะเครื่องปฏิบัติพอเหมาะสมแก่ความเป็นอยู่ของผู้นั้นได้ เช่น หลักธรรมในฆราวาสธรรม^{๑๐} เป็นธรรมที่สำคัญมากสำหรับผู้ครองเรือนขาดข้อใดข้อหนึ่งก็ไม่ได้ เพราะถ้าขาดแล้วจะทำให้ชีวิตการครองเรือนล้มสลายไปในทันที พระพุทธเจ้าตรัสไว้มี ๔ ข้อ ได้แก่ สัจจะ คือความจริงใจผู้ครองเรือนต้องมีความจริงใจต่อกันมีความซื่อสัตย์ต่อกันทั้งต่อหน้าและลับหลัง^{๑๑} ทมะคือความข่มใจคือรู้จักห้ามใจตนเอง^{๑๒} ขันติ คือ ความอดทนทั้งทางกายและทางใจและ^{๑๓} จาคะ คือ ความเสียสละเผื่อแผ่ไม่ว่าใจแคบรวมไปถึงการสละอารมณ์ที่ไม่ดีไม่งามออกไปด้วย^{๑๔} จะเห็นได้ว่าคำสอนในพระพุทธศาสนานั้นไม่ใช่คำสอนที่มุ่งจะขจัดทุกคนไปนิพพานเสียทั้งหมดแต่ก็มีคำสอนขั้นพื้นฐาน ขั้นกลางและขั้นสูงเหมาะแก่คนทุกระดับชั้นไว้สำหรับประพฤติปฏิบัติ

ดังนั้นการบูรณาการพุทธธรรมเป็นหลักการของการประพฤติตนเพื่อความสุขทั้งตนเองและสังคมของสถาบันครอบครัว การที่บุคคลสองคนจะมาใช้ชีวิตร่วมกันได้อย่างมีความสุขและนำครอบครัวให้มีความเจริญงอกงามไม่เกิดความทะเลาะวิวาทและขัดแย้งกันนั้น จำต้องมีหลักธรรมในศาสนาโดยเฉพาะพระพุทธศาสนาตามหลักธรรมการครองเรือนอันจะนำพาให้ครอบครัวมีความสุขได้แก่หลักสมชีวิตรธรรม ๔^{๑๕} โดยบุคคลอย่างปुरुชนทั่วไปที่ต้องประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อการเป็นอยู่ของชีวิตอย่างมีความสุขในครอบครัว พระพุทธศาสนามองว่าการสร้างความมั่นคงโดยใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการแก้ปัญหาแก่สังคม และยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ทุกยุคทุกสมัย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจึงมีบทบาทสำคัญต่อวิถีชีวิตของมนุษย์ในทุกด้าน^{๑๖}

^๙ มยุรา ไกรกริ่ง, “ศึกษาชีวิตการสมรสของผู้หญิงไทยที่แต่งงานกับชาวต่างชาติ”, วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๖).

^{๑๐} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^{๑๑} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๔, พ.ส. (ไทย) ๒๕/๑๙๑/๕๔๕.

^{๑๒} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๔, พ.ส. (ไทย) ๒๕/๑๙๑/๕๔๕.

^{๑๓} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๔, พ.ส. (ไทย) ๒๕/๑๙๑/๕๔๕.

^{๑๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๒๔๖/๓๕๔, พ.ส. (ไทย) ๒๕/๑๙๑/๕๔๕.

^{๑๕} อ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๕๕/๘๐.

^{๑๖} พระบุญแทน ชันศรี, “ศึกษาเปรียบเทียบหลักธรรมคำสอนเกี่ยวกับการครองเรือนในพุทธศาสนาและศาสนาอิสลาม”, วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรมหาบัณฑิต, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหิดล, ๒๕๓๙).

ดังนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่าเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาแนวคิดการในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสที่ปรากฏในพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการเข้าใจกระบวนการอยู่ร่วมกัน ตลอดจนแนวทางในการดำเนินชีวิตสมรส เมื่อต้องสมรสกับชาวต่างชาติที่มีความแตกต่างกันทั้งศาสนาประเพณีและวัฒนธรรม เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม พร้อมทั้งครองเรือนกันจนยั่งยืนและมีความสุขในการครองเรือน รวมทั้งเพื่อนำองค์ความรู้ดังกล่าวไปเสริมสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสให้กับคนทั่วไป ซึ่งจะเป็นประโยชน์กับทุกภาคส่วนเพราะสังคมจะดีได้ก็เริ่มต้นมาจากครอบครัวที่ดีนั่นเอง

ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะนำเสนอพุทธจิตวิทยาในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ โดยการศึกษาองค์ความรู้ที่ปรากฏในพุทธธรรมภายใต้บริบทการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสรวมกับการศึกษาจากประสบการณ์ของบุคคลในสังคมปัจจุบันที่สามารถครองชีวิตสมรสได้อย่างยาวนานและมีคุณภาพชีวิตที่ดี พร้อมทั้งยังสามารถรักษาสมดุลของครอบครัวได้แม้จะมีปัญหากระทบกับการดำรงชีวิตของครอบครัว^{๑๗} เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากงานวิจัยไปพัฒนาบุคคลที่สมรสกับชาวต่างชาติแต่ไม่สามารถปรับตัวหรือครองตนให้เกิดภาวะสมดุลได้ ซึ่งจะสร้างเสริมความมั่นคงในชีวิตสมรสลดปัญหาอันอาจเกิดจากการปรับตัวในการสมรสข้ามวัฒนธรรม รวมถึงพัฒนาคุณภาพชีวิตของคู่สมรสให้ดียิ่งๆ ขึ้น เมื่อคู่สมรสในชีวิตที่ดีขึ้นก็เป็นแนวทางในการพัฒนาคนในครอบครัวและสังคมให้มีคุณภาพที่ดีและยั่งยืนต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- ๑.๒.๑ เพื่อศึกษาการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักจิตวิทยาและพระพุทธศาสนา
- ๑.๒.๒ เพื่อวิเคราะห์ประสบการณ์ของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ
- ๑.๒.๓ เพื่อนำเสนอพุทธจิตวิทยาในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ

๑.๓ คำถามวิจัย

- ๑.๓.๑ องค์ประกอบในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรส มีอะไรบ้าง
- ๑.๓.๒ หลักพุทธธรรมที่ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรส มีอะไรบ้าง
- ๑.๓.๓ การฝึกฝนอบรมปฏิบัติที่สร้างความมั่นคงในชีวิตสมรส ทำได้อย่างไร
- ๑.๓.๔ รูปแบบการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักพุทธจิตวิทยา เป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะมุ่งสังเคราะห์พุทธจิตวิทยาในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ โดยการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักจิตวิทยา เพื่อให้เกิดความเข้าใจในแนวคิดการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักจิตวิทยา จากนั้นนำกรอบแนวคิดที่ได้มาศึกษาหลักพุทธธรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดความเข้าใจแนวคิดในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสในพระพุทธศาสนา จากนั้นนำความรู้ที่

^{๑๗} พระครูนิภาสธรรมาธิมุต(อำพร ปริมุตโต), “การแก้ไขปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวตามหลักธรรมในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท”, *วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต*, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๓).

ได้มาเป็นกรอบในการสัมภาษณ์ผู้ที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตคู่กับชาวต่างชาติ เพื่อศึกษาปรากฏการณ์การนำแนวคิดในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติที่ใช้ในชีวิตจริง แล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์เป็นพุทธรจิตวิทยาในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ ผู้วิจัยได้แบ่งขอบเขตการวิจัยออกดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา แบ่งออกเป็น ๓ ส่วนดังนี้

(๑) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักจิตวิทยา

โดยศึกษาเชิงคุณภาพเอกสารที่เกี่ยวข้องแล้วนำองค์ความรู้ที่ได้มาสังเคราะห์และรวบรวมแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสแนวคิดการแต่งงานข้ามวัฒนธรรมของเซรง (Tseng)^{๑๘} คุณภาพและความมั่นคงในชีวิตสมรสของลูอิสและสเปนเนียร์ (Lewis and Spanier)^{๑๙} และมืองค์ประกอบของคุณภาพชีวิตสมรสเบอร์ (Burr)^{๒๐} และงานวิจัยงานวิทยานิพนธ์บทความวิชาการหนังสือและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(๒) แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสในพระพุทธศาสนา

โดยทำการศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีความเกี่ยวข้องได้แก่ หลักสมชีวิธรรม^{๒๑} โดยรวบรวมจากเอกสารชั้นปฐมภูมิได้แก่ พระไตรปิฎกฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและเอกสารชั้นทุติยภูมิได้แก่ อรรถกถา งานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ งานหนังสือและเอกสารทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

(๓) การศึกษาเชิงปรากฏการณ์วิทยาจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

โดยทำการศึกษาประสบการณ์การสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์กับชาวต่างชาติที่ประสบความสำเร็จในการใช้ชีวิตหรือมีชีวิตที่สามารถใช้เป็นแบบอย่างให้กับบุคคลอื่นได้ เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบและการสร้างความมั่นคงของครอบครัวสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์สมรสกับชาวต่างชาติ จากผู้ให้ข้อมูลที่สามารถครองชีวิตคู่ได้เป็นแบบอย่างที่ดี ตามคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลที่ระบุไว้ในบทที่ ๓

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ปัจจัยส่วนบุคคลได้แก่ อายุ เพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ ระยะเวลาการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันกับสามีต่างชาติไม่น้อยกว่า ๕ ปีขึ้นไป และยังคงชีวิตคู่กันจนกระทั่งทุกวันนี้

๒) ตัวแปรภายนอกแฝง ๗ ตัวแปรคือ

^{๑๘} Tseng, WS. Cultural and Mental-Health Issue and Their Relevance to Korea : Adjustment of Political Separated Families, Trans cultural, Immigrants, Foreign Worker, Intermarried Couple and Mixed-Ethnic Children, **World Cultural Psychiatry Research Review**, 7(1) (2012, June) : 9-17.

^{๑๙} Lewis,R.A. and G.B. Spanier. **Contemporary theories about the family. Therizing about the Quality and stability of marriage.**In W.R. Burr et al (eds), (New York : The Free Press,1979), p.19.

^{๒๐} Bahr,S,J. **Family Interaction**, (New York : Publishing Company, 1986), p.67, อ้างในมัลลิกา สมสกุล, “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจในชีวิตสมรสของข้าราชการสำนักงานงบประมาณ”, **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**, (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, ๒๕๔๓), หน้า ๒๓.

^{๒๑} งาม.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๕๕/๘๐.

๒.๑) หลักสมชีวิธรรม ๔ ได้แก่ สมศรัทธา สมสীลา สมจาคา สมปัญญา^{๒๒}

๒.๒) หลักพรหมวิหาร ๔ ได้แก่ เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา^{๒๓}

๒.๓) หลักฆราวาสธรรม ๔ ได้แก่ สัจจะ ทมะ ขันติ จาคะ^{๒๔}

๒.๔) หลักกุศลจริยธรรม ๔ ได้แก่ นัฏฐกเวสนาชินน ปฏิสังขรณา ปริมิตปานโกชนา
อธิปัจจสีลวันตสถาปนา^{๒๕}

๒.๕) หลักสังคหัตถ์ ๔ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา สมานัตตา^{๒๖}

๒.๖) หลักทศ ๖^{๒๗} ได้แก่

ทศที่ ๑ บิดามารดาเปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องหน้า

ทศที่ ๒ ครูอาจารย์เปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องขวา

ทศที่ ๓ ภรรยาเปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องหลัง

ทศที่ ๔ มิตรสหายเปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องซ้าย

ทศที่ ๕ คนรับใช้และคนงานเปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องล่าง

ทศที่ ๖ พระสงฆ์เปรียบเสมือนเป็นทิศเบื้องบน^{๒๘}

๒.๗) การสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติมี ๕ องค์ประกอบคือ (๑) แรงผลักดันจากภายนอก (๒) คุณลักษณะของคู่ (๓) การปรับตัว (๔) เข้าใจวิถีประเพณีและวัฒนธรรมไทย (๕) ใช้ปัญญาในการดำเนินชีวิตคู่

๓) ตัวแปรภายในแฝง คือ

๓.๑) การสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสได้แก่ การปรับตัวในชีวิตสมรสความพึงพอใจในชีวิตสมรสความสุขในชีวิตสมรสและความสำเร็จในชีวิตสมรส

๓.๒) รูปแบบการปรับตัวได้แก่ความเชื่อศาสนาผสมผสานทางวัฒนธรรมจิตใจและสังคม

โดยที่ตัวแปรทั้งหมดนี้อาจมีการปรับเปลี่ยนหลังจากการศึกษาด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกเรียบเรียงอีกครั้งหนึ่ง

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลเป็นสตรีไทยที่สมรสหรือใช้ชีวิตคู่ร่วมกับชาวต่างชาติและอาศัยในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์ จำนวน ๖ คน โดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับใช้เป็นกรณีศึกษาโดยมีเกณฑ์การคัดเลือกดังนี้

๑. เป็นสตรีไทยที่ใช้ชีวิตคู่กับชาวต่างชาติอาจแต่งงานหรือไม่แต่งงาน

๒. อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดบุรีรัมย์

^{๒๒} งบ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๕๕/๘๐.

^{๒๓} ที.ม. (ไทย) ๑๐/๑๘๔/๒๒๕.

^{๒๔} ส.ส. (ไทย) ๑๕/๘๔๕/๓๑๖.

^{๒๕} งบ.จตุกก. (ไทย) ๒๑/๒๕๘/๓๓๓.

^{๒๖} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๑๔๐/๑๖๗.

^{๒๗} พ.พ. (ไทย) ๒๕/๙/๘.

^{๒๘} ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๖-๒๑๘/๒๑๒-๒๑๙.

๓. มีการใช้ชีวิตคู่ร่วมกันกับสามีต่างชาติไม่น้อยกว่า ๕ ปีขึ้นไปและยังครองชีวิตคู่กันจนกระทั่งทุกวันนี้

๑.๔.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่ หมายถึง ใช้กลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) จากผู้ให้ข้อมูลเป็นสตรีไทยที่สมรสหรือใช้ชีวิตคู่ร่วมกับชาวต่างชาติและอาศัยในเขตพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้แก่ จังหวัดบุรีรัมย์

๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีศัพท์เฉพาะที่เกี่ยวกับหัวข้อการศึกษาวิจัยและเพื่อประโยชน์ต่อการสื่อความหมายในการศึกษาวิจัย ผู้วิจัยจึงให้คำจำกัดความไว้ดังนี้

๑.๕.๑ การสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรส หมายถึง ความมั่นคงในชีวิตสมรสความเป็นปึกแผ่นในครอบครัวความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัวและมีคุณภาพชีวิตที่ดี

๑.๕.๒ สตรีไทยที่สมรสกับชาวต่างชาติ หมายถึง หญิงไทยที่สมรสกับชาวตะวันตก

๑.๕.๓ พุทธจิตวิทยาในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติ หมายถึง การพัฒนาศักยภาพทางจิตใจการมีความรู้ความเข้าใจในความแตกต่างทางวัฒนธรรมภาษาศาสตร์ของคู่สมรส เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ชีวิตได้อย่างสมดุลและมีความสุขโดยอาศัยหลักธรรมทางพุทธศาสนา

๑.๖ ประโยชน์ที่ควรจะได้รับ

๑.๖.๑ ทำให้ทราบพุทธจิตวิทยาการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสตามหลักจิตวิทยาและหลักฐานที่ปรากฏในพระพุทธรศาสนา นำไปพัฒนาชีวิตสมรสของผู้สมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นหลักในการให้การปรึกษาผู้ที่ประสบปัญหาการปรับตัวในการสมรสข้ามวัฒนธรรม ให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติดังกล่าวไปได้

๑.๖.๒ ได้เรียนรู้ลักษณะและวิธีการในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสจากประสบการณ์ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล นำไปพัฒนาชีวิตสมรสของผู้สมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นหลักในการให้การปรึกษาผู้ที่ประสบปัญหาการปรับตัวในการสมรสข้ามวัฒนธรรมให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติดังกล่าวไปได้

๑.๖.๓ ได้แนวทางในการสร้างความมั่นคงในชีวิตสมรสของสตรีไทยจังหวัดบุรีรัมย์ที่สมรสกับชาวต่างชาติคือประยุกต์ใช้วิถีพุทธ นำไปพัฒนาชีวิตสมรสของผู้สมรสข้ามวัฒนธรรมเป็นหลักในการให้การปรึกษาผู้ที่ประสบปัญหาการปรับตัวในการสมรสข้ามวัฒนธรรมให้สามารถผ่านพ้นวิกฤติดังกล่าวไปได้